

Ús del gènere com a criteri d'anàlisi de les interaccions verbals entre professorat i alumnat en les classes d'educació física

Ana Pérez Curiel*
Escola Ideo

Direcció
Dra. Clara López Crespo
Universitat Autònoma de Madrid, Espanya

Data de lectura: 27 de juliol de 2017

Editat per:

© Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Institut Nacional d'Educació
Física de Catalunya (INEFC)

ISSN: 2014-0983

*Correspondència:

Ana Pérez Curiel
ana.perez@escuelaideo.
edu.es

Secció:

Tesis doctorals

Idioma de l'original:

Castellà

Coberta:

Nous esports olímpics
a Tòquio 2020. Surf.
Foto: Gabriel Medina (BRA)
surfeja una onada durant el
campionat WSL 2018 a
la platja de Supertubo a
Peniche, Portugal.
REUTERS / Pedro Nunes.

Resum

El llenguatge o, concretament, els usos i continguts lingüístics, expressen una manera de veure i entendre la realitat. D'aquesta manera, a través del llenguatge, conscientment o inconscientment, es transmeten i reproduïxen creences, valors i ideologies que deixen traslluir la manera en què s'interpreten els rols femenins i masculins, l'acceptació o no dels estereotips vigents respecte al que significa ser home o dona o la valoració assignada al que es considera propi d'un o un altre gènere.

Partint d'aquesta premissa, aquesta tesi s'ha centrat en l'estudi, des de la perspectiva de gènere, del llenguatge utilitzat durant les classes d'educació física. S'aborda l'estudi de les característiques de les interaccions verbals presents en els processos de comunicació a l'aula quant a la freqüència d'intercanvis verbals entre el professorat i el seu alumnat, els contextos en els quals es produeixen, el protagonisme de qui emet o rep el missatge, etc. Així mateix, s'estudia el contingut de les interaccions quant a l'existència de trets masculistes, tant respecte als missatges que reben les i els alumnes, com a qui elles i ells emeten.

En la recerca s'han analitzat les interaccions verbals durant les classes d'educació física dedicades a unitats didàctiques d'expressió corporal i iniciació esportiva, continguts curriculars ambdós que, tradicionalment, han tingut una inequívoca atribució de gènere. S'ha plantejat una metodologia de caràcter interpretatiu, centrada en l'estudi d'un cas, un professor i el seu alumnat. Les dades obtingudes han estat analitzades utilitzant el programari Nvivo (10 i 11Pro).

Els resultats que es refereixen a les característiques de les interaccions verbals revelen una major participació de les alumnes, com a emissores i com a receptores de missatges. No obstant això, aquesta dada ofereix alguns matisos quan s'analitza en funció dels aspectes definits pels contextos d'aprenentatge i les unitats didàctiques. Entre els resultats obtinguts referits al contingut del discurs docent, es pot assenyalar que les alumnes reben més retroacció en les sessions d'iniciació esportiva, mentre que els alumnes ho fan en les d'expressió corporal i, a més, la seva tipologia també és diferent. Pel que fa a l'anàlisi dels trets masculistes presents en el discurs docent, els resultats mostren la presència d'usos androcèntrics com l'ús del masculí com pretès genèric, els salts semàntics o el masculí erroni, etc. Respecte als continguts i usos masculistes, l'anàlisi revela expressions que impliquen menyspreu del femení, subordinació de la dona respecte a l'home, tractaments asimètrics per a elles i ells i heteronormativitat.

Paraules clau: gènere, educació física, llenguatge, androcentrisme, masculisme